

kezetként a véletlenek és a determinációk olyan sűrű szövődékét lendíti mozgásba, amely kapcsolódási pontokat, hálózati összefüggéseket teremtve formálja a szereplők sorsát, egyszerre jelezve otthontalan kiszolgáltatottságukat és a felülemelkedés remény(telenség)ét, tágabb értelemben pedig a Város mint életmodell működését példázva.

A mű utolsó fejezete azonban némileg eltérő értelmezési keretet nyit, hiszen a 2006. októberi dátumot szerepeltetve időmegjelölésként az addigi eseményeket már egy új temporális viszonyrend részeként látatja újra, s a regény ezzel mintha saját eddigi szimbólumkészletének érvényességére kérdezne rá.

Mert, jóllehet, a fejezetben a prostituált unokája áll az elbeszélés középpontjában, akit az események hálózati kapcsolódásainak részeként a szöveg már idős, vagy épp haldokló alapszereplőivel való viszonyaiban ismerünk meg, és szó se esik már lebegésről, kötéljárásról, de éppen ez a hallgatás jelzi nagyon is hangsúlyosan, hogy milyen dátum *után* is vagyunk 2006-ban.

Mert a hallgatás azt is jelenti, hogy 9/11 elvette az esélyt minden új Philippe Petit elől, hogy a WTC immár nem létező tornyai közt a szabadság koreográfiájával kápráztathassák el az embereket, hogy tehát a terrortámadás után megszerzett súlyos tudás talán éppen a szabadság végleges elvesztéséről szóló nehéz tapasztalat elfogadása.

McCann művének zárlatá az időugrással egy apokaliptikus megismerést tárgyiasít, az utániség reménytelen állapotába helyezve a szöveget, amely ily módon a történelmi múlt szinte fikatív időtartományába utalja a szabadság, a lebegés, a gravitáció legyőzésének esélyét, valamiféle resignált idézőjelek közé helyezve ezzel saját regényének jelképrendszerét is.

A Hadd forogjon a nagyvilág ezzel mint-ha Adornót parafrázálva azt a kérdést tenné fel önmagának, hogy miképpen lehet 9/11 után regényt írni. Így!

*Colum McCann
Hadd forogjon a világ!
Fordította: Berta Ádám
Magvető Kiadó, 2013
428 oldal, 3392 Ft*

A hajnal allegóriája

Pályája elején, konzervatóriumi tanulmányait épp befejezve, Baricco többnyire zenekritikákat publikált. A zene, pontosabban a zeneművekre jellemző szigorú komponáltság szinte az összes művére jellemző. „Minden történetnek zenéje van. Ennek fehér zenéje.



Ez fontos, mert a fehér zene különös muzsika, időnkint zavarba ejtő: halkán szól, és lassan kell táncolni rá. Ha jól játsszák, olyan, mintha a csönd szólna, s akik szépen táncolják, úgy tűnik, meg sem mozdulnak” – írta például a *Selyem* kapcsán.

A *Háromszor hajnalban* című prózakötet zenéje szürke. Olyan szürke, amilyenben még minden lehetséges, a határok bizonytalanul válnak el egymástól, de még nem tudni, mit hoz az aznap. Határterület, határidő, a gyors és intenzív álmok és valami új kezdetének lehetősége. Minden mondat, minden szó, tárgy, helyszín fokozott jelentőséggel bír, és valami sokkal elvontabb réteget képvisel, legfőképp persze a hajnal, amelynek gyakorlatilag az allegóriája ez a könyv.

A könyvben lévő három történet szereplője egy férfi és egy nő, akik különböző életkoruk-

ban találkoznak. Egyikük hol megmenti, hol kelepcebé csalja a másikat. Az adok-kapok játék valójában azt a lehetőségeket kutatja, hogy újraépíthető-e valamiféle otthon, nyugvópont az emberben, ha már egyszer a tér és idő koordinátái semmire sem adnak biztosítékot. S hogy a változás lehetséges-e: „az ember igazából sohasem változtatja meg az életét, nem lehet megváltoztatni; amilyenek gyerekkorunkban vagyunk, olyanok maradunk egész életünkben, nem a változtatás az, amitől az ember előlről kezd az életét.” Akkor mégis mi a célja ezeknek az eleve elvetélt újrakezdéseknek? – tehetjük fel a kérdést. „Azért kezd újra az ember, hogy ekképp egy másik asztalt válasszon, mondta. Mindig úgy érezzük, hogy eltévesztettük a partit, amelyhez leültünk játszani, azt gondoljuk, hogy ha egy másik játékasztalt választottunk volna, kezünkben tartott kártyákkal, ki tudja, mire lettünk volna képesek.” Azaz maga az új variációk lehetősége, a játék, ami egyedül nyugalmat hozhat, még ha a játék vége eleve sejtethető is.

A könyv költőiségét erősíti a légiés, minimalista nyelvezet, amelyet korábban már megszokhattunk Bariccótól. A szikár leírások csak helyenként törnek meg a párbeszéd formát, amelynek köszönhetően szinte már drámaszerű szöveget kapunk.

A könyvről korábban már szó esett Baricco egyik munkájában, a nálunk 2011-ben megjelent *Mr. Gwyn*-ben, ahol egy alkotói válságba került író, Jasper Gwyn úgy dönt, abbahagyja az írást. Ebben a könyvben olvashattunk először az Akash Narayan által írt kiskönyvről, a *Háromszor hajnalban*-ról, amely azonban most, hogy saját formáját elnyerte, sokkal inkább csak egy melléklet, mint önálló regény. Egy recenzens korábban azt nyilatkozta Baricco könyveiről, hogy élni segítenek. Nos, attól tarok, ez a könyv nem fog sokat hozzátenni az életünkhöz, de mint kísérlet igen finom csemege. (*Alessandro Baricco: Háromszor hajnalban. Fordította: Péter Nóra. Helikon Kiadó, 2013, 98 oldal, 2490 Ft*)

Ughy Szabina